

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх, м. Київ, Україна, 04053

+38 044 486 28 78 +38 067 103 58 88

info@auc.org.ua amu.inform@gmail.com t.me/auc_ua auc.org.ua

№ 5-402/24
від 7 червня 2024 року

Комітет Верховної Ради України з питань
економічного розвитку

Асоціація міст України розглянула проект Закону України «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період» № 6013 від 09.09.2021 (далі – Законопроект), доопрацьований робочою групою до другого читання та надає консолідовані зауваження органів місцевого самоврядування до Законопроекту.

Згідно з преамбулою, Законопроект визначає правові та організаційні засади діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб. При цьому, у статті 1 Законопроекту перехідний період визначається як строк, що починається з дня набрання чинності цим Законопроектом і завершується через п'ять років з дня набрання чинності цим Законопроектом.

Водночас, Законопроектом передбачено суттєві зміни до законодавства, які матимуть значний вплив на економічні процеси територіальних громад, а саме:

1. Частина перша статті 13 Законопроекту передбачає заборону створення протягом перехідного періоду, зокрема, комунального підприємства (комунального комерційного підприємства, комунального некомерційного підприємства), спільного комунального підприємства. Така норма прямо суперечить Конституції України, а саме статті 143, відповідно до якої територіальні громади села, селища, міста безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування утворюють, реорганізують та ліквідовують комунальні підприємства, організації і установи, а також здійснюють контроль за їх діяльністю. Разом з тим, відповідно до статті 142 Конституції України територіальні громади сіл, селищ і міст можуть об'єднувати на договірних засадах об'єкти комунальної власності, а також кошти бюджетів для виконання спільних проектів або для спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, організацій і установ, створювати для цього відповідні органи і служби.

Пропозиція: виключити частину першу статті 13 Законопроекту в частині заборони створення протягом перехідного періоду комунального підприємства (комунального комерційного підприємства, комунального некомерційного підприємства), спільного комунального підприємства.

2. Частина перша статті 14 Законопроекту передбачає заборону протягом перехідного періоду закріплення за юридичними особами на праві господарського відання та оперативного управління майна, не закріпленого за ними на момент вступу Законопроекту в дію. Така норма обмежує правомочності власника зазначеного майна.

Пропозиція: виключити частину першу статті 14 Законопроекту.

3. Частина 7 статті 15 Законопроекту передбачає, що, якщо на день прийняття рішення про перетворення за підприємством, єдиним засновником (учасником) якого є

держава або територіальна громада, закріплено майно на праві господарського відання або на праві оперативного управління, уповноважений орган управління або орган місцевого самоврядування протягом шести місяців з дня прийняття рішення про припинення у межах наданих законом повноважень приймає рішення, зокрема, про передання майна, закріпленого на праві господарського відання, у власність правонаступника як вклад до статутного капіталу, крім майна, що не підлягає приватизації. Положення щодо передачі засновником – територіальною громадою майна у власність правонаступнику підприємства є недоцільним, оскільки майно є комунальною власністю громади і не може бути передане у власність конкретному товариству, крім цього, такі дії можуть в подальшому призвести до відчуження такого майна.

Пропозиція: виключити положення щодо передачі засновником – територіальною громадою майна у власність правонаступнику підприємства.

4. Законопроектом пропонується внесення змін та доповнень до ряду законодавчих актів, що передбачають запровадження інституту володіння і користування державного та комунального майна (узуфрукт державного та комунального майна). Разом з тим, чинна редакція частини першої статті 395 Цивільного кодексу України не передбачає поняття узуфрукт, проте, Законопроектом не пропонується зміни до Цивільного кодексу України, що передбачають введення в правовий обіг такого інституту, що прямо суперечить абзацу другому частини другої статті 4 даного Кодексу, якою встановлено, що акти цивільного законодавства приймаються відповідно до Конституції України та цього Кодексу.

Також, слід зауважити, що означення права володіння і користування комунальним майном, дане в проекті змін до статті 60¹ Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» допускає збіг у визначенні органу місцевого самоврядування як власника комунального майна та його ж користувача (узуфруктарія), що не узгоджується з іншими нормами цього Закону. Крім того, у Законопроекті відсутнє чітке визначення поняття «узуфрукт».

Пропозиція: внести поняття «узуфрукт» та його визначення в Цивільний кодекс України.

5. Необхідно внести зміни до частини четвертої статті 2 Законопроекту в частині визначення суб'єктів великого підприємництва, оскільки запропонована редакція дублює критерії визначення суб'єктів малого підприємництва. Пропонуємо викласти визначення суб'єктів великого підприємництва у наступній редакції, аналогічно до чинної норми, викладеної у статті 55 Господарського кодексу України:

«Суб'єктами великого підприємництва є юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) перевищує 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.»

6. Пункт 5 «Прикінцевих та перехідних положень» Законопроекту щодо внесення змін до законодавчих актів України доповнити абзацами у такій редакції:

6.1. Статтю 2 Закону України «Про захист економічної конкуренції» доповнити частиною третьою в такій редакції:

«3. Цей Закон не застосовується до фінансових відносин за участю суб'єктів господарювання, що виникають у процесі формування та контролю виконання бюджетів усіх рівнів, у тому числі до відносин, які виникають при встановленні місцевих податків і зборів відповідно до чинного законодавства».

6.2. Внести такі зміни до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»:

Доповнити статтю 3 частиною третьою в такій редакції:

«3. Дія цього Закону не поширюється на відносини, які виникають при встановленні органами місцевого самоврядування місцевих податків зборів відповідно до чинного законодавства».

У підпункті 3 частини першої статті 4 слова «податкових пільг» виключити.

Статтю 4 доповнити частиною другою в такій редакції:

«2. Перелік форм державної допомоги згідно з частиною першою цього Закону є вичерпним».

6.3. Статтю 12 Податкового кодексу України доповнити пунктом 12.6 в такій редакції:

«12.6. На рішення органів місцевого самоврядування з питань місцевих податків і зборів не розповсюджуються вимоги Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

6.4. Частину другу статті 3 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» доповнити абзацом у такій редакції:

«актів органів місцевого самоврядування, якими встановлюються ставки та пільги з місцевих податків і зборів».

6.5. Законопроектом пропонується додати в статтю 4 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» речовим правом, що підлягає державній реєстрації право відання, проте визначення поняття «право відання» Законопроект не передбачає.

Пропозиція: визначити поняття «право відання» у Законопроекті.

6.6. Законопроектом не враховано необхідність внесення змін до Бюджетного кодексу України, зокрема частини першої статті 64 якою, наразі, визначено, що до доходів загального фонду бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад належать:

18) податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності;

35) частина чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до бюджету, в порядку, визначеному відповідними місцевими радами.

6.7. Також, зміни необхідно внести до відповідних статей Податкового кодексу України, які регламентують сплату зобов'язань та погашення боргів комунальних підприємств.

7. Також Законопроект містить неточності, потребує редакційних правок, за змістом зустрічається неоднозначне тлумачення норм, застосованих в одному акті, відсутня системність у вживанні та визначенні термінів і понять, зокрема:

1) абзац 2 частини першої статті 1 Законопроекту потребує редакційних правок: слово «приватного» замінити на «державного», далі в цьому ж реченні після слів «іноземного підприємства» через кому доповнити словами «підприємства з іноземними інвестиціями,»;

2) в абзаці 2 частини першої статті 2 Законопроекту після словосполучення «не можуть здійснювати» слово «некомерційну» замінити на «комерційну».

Оцінюючи Законопроект в цілому та можливі наслідки його прийняття, слід зауважити, що, загалом, він передбачає безумовну реорганізацію в господарські товариства усіх суб'єктів господарювання усіх форм власності, які здійснюють комерційне та некомерційне господарювання у публічному та приватному секторах економіки. Однак в умовах воєнного стану, неможливо спрогнозувати можливі шкідливі наслідки прийняття цього Законопроекту, оскільки його норми руйнують усталені правові засади діяльності державного та комунального секторів економіки та можуть бути використані для перерозподілу публічної власності у позаприватизаційний спосіб.

Привертає увагу той факт, що в умовах воєнного стану здійснити запропоновану Законопроектом реорганізацію всіх діючих підприємств у передбачений Цивільним кодексом України спосіб неможливо, та, після закінчення запропонованого Законопроектом

«перехідного періоду», поза правовим полем можуть опинитися значна кількість суб'єктів господарювання, зокрема, заснованих на комунальній формі власності.

Крім того, слід враховувати, що велика кількість підприємців, власників підприємств перебувають у лавах ЗСУ або здійснюють волонтерську діяльність, а тому не мають можливості займатись реорганізацією цих підприємств.

Тому, будь-яка дестабілізація правової системи в умовах воєнного стану та не обґрунтовані нагальною необхідністю зміни в системі юридичних осіб, матимуть наслідками послаблення обороноздатності України та місцевого самоврядування.

Враховуючи вищенаведене Асоціація міст України пропонує доопрацювати зазначений Законопроект з урахуванням наданих пропозицій.

Виконавчий директор

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, sweeping loop on the left side and a smaller, more intricate mark on the right side.

Олександр СЛОБОЖАН